

Sygn. akt V Gz 102/16

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Częstochowie V Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Andrzej Znak**

Sędziowie: **SSO Zofia Wolna**

SSR del. Paweł Ptak (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2016 r. w Częstochowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku A. P.

o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej

na skutek zażalenia wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 29 marca 2016 r.

sygn. akt VIII GU 154/15

postanawia:

oddalić zażalenie.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 3 grudnia 2015 r. A. P. wniosła o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, wskazując, że jest niewypłacalna i nie wykonuje swoich zobowiązań finansowych.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 29 marca 2016 r. sygn. akt VIII GU 154/15 Sąd Rejonowy w Częstochowie oddalił wniosek. Podstawę orzeczenia stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

A. P. (urodzona w (...) r.), ma 41 lat. Mieszka w M. wraz z matką J. P.. Jej ojciec zmarł w styczniu 2012 r. Jest jedynaczką. Ukończyła technikum włókiennicze i studium policealne w zakresie opieki dziecięcej. Jest także absolwentem studium medycznego. Nie jest zamężna, nie ma również dzieci.

Od 1 października 2001 r. do końca listopada 2007 r. dłużniczka była zatrudniona w hurtowni jaj i zajmowała się w niej sprzedażą. Po zwolnieniu z pracy podjęła decyzję o rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej, aby nie stracić dotychczasowych klientów. W tym samym miejscu, w którym pracowała wcześniej, wynajęła lokal i od 1 grudnia 2007 r. do dnia 1 marca 2010 r. prowadziła działalność gospodarczą – hurtownię warzyw, owoców i jaj pod nazwą (...). Dłużniczka zaczęła zaciągać zobowiązania wobec banków po rozpoczęciu pracy w 2001 r. Były to dwa kredyty w łącznej wysokości 5.000,00 zł, przeznaczone na remont domu rodziców. Zostały spłacone, z wyjątkiem karty kredytowej z umowy o przyznaniu limitu kredytowego z dnia 25 października 2007 r. W 2008 r. dłużniczka zawarła kolejne umowy pożyczki, przeznaczone na prowadzenie działalności gospodarczej. Dzięki umowie pożyczki, tzw. chwilówce, w kwocie ok. 3.5000 zł, którą zawarła ze (...), nabyła wyposażenie hurtowni, w tym wagę, kasę fiskalną, półki, jak również towar. Dłużniczka ma świadomość, że popełniła błąd, zaciągając to zobowiązanie, gdyż zamiast niego mogła uzyskać dotację z urzędu pracy na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Wierzytelność ta wciąż jest spłacana, pozostała jeszcze kwota

ok. 709 zł. W latach 2008-2009 dłużniczka zawarła kolejne umowy pożyczki, przeznaczając uzyskane środki na prowadzenie własnej hurtowni. Początkowo działalność gospodarza przynosiła zyski, ale zmieniło się to wówczas, gdy w M. rozwinęły swą działalność duże sklepy, odbierając klientów dłużniczce. Z uwagi na to, że właściciel nieruchomości chciał zwiększyć czynsz, inne hurtownie tam się znajdujące zostały przeniesione w inne rejony miasta. dłużniczka nie mogła pozwolić sobie na to, gdyż w innych lokalizacjach były już hurtownie z jej branży i nie byłoby możliwości, aby konkurowała z nimi. Pod koniec 2009 r. dłużniczka zaczęła spłacać dotychczasowe pożyczki później zaciągniętymi pożyczkami. Nie zakończyła działalności gospodarczej, gdyż nie spłaciła wcześniej zaciągniętych kredytów. Nie zgłosiła wniosku o ogłoszenie upadłości likwidacyjnej, gdyż nikt nie poinformował jej o takiej możliwości. Dłużniczka zadłużyła się u właściciela z tytułu niewiszczzonego czynszu na kwotę ponad 5000 zł. Uregulowała dług wobec wynajmującego, pracując u niego jako sprzątaczką już po zakończeniu prowadzenia działalności gospodarczej na podstawie umowy o pracę. Wówczas została zwolniona i w dniu 4 grudnia 2013 r. została zarejestrowana w urzędzie pracy w M. jako bezrobotna z prawem do zasiłku. Dłużniczka pobierała zasiłek przez rok w następujący sposób: przez 3 miesiące w wysokości 750,00 zł miesięcznie, następnie – w wysokości 600,00 zł miesięcznie. Od dnia 16 lutego 2015 r. pracuje jako sprzątaczką-stażystką zatrudniona przez urząd pracy, umowa jest odnawiana co 3 albo 6 miesięcy, ostatnia będzie obowiązywać do dnia 24 września 2016 r. Za tę pracę otrzymuje stypendium w wysokości 851,63 zł netto miesięcznie. Są to jej jedyne dochody. Poszukuje pracy, jednakże bez rezultatu. Matka dłużniczki nie wie o jej długach, ponieważ córka obawia się pogorszenia jej stanu zdrowia. Jednocześnie, dłużniczka wspomaga ją co miesiąc kwotą 200,00 zł. Jej matka pobiera emeryturę w wysokości 1.600,00 zł miesięcznie.

Wnioskodawczyni w okresie prowadzenia działalności gospodarczej, mimo podstaw, nie zgłosiła wniosku o ogłoszenie upadłości. Według zestawienia przedstawionego przez wnioskodawczynię w piśmie z dnia 8 lutego 2016 r., będącego zażaleniem na zarządzenie o zwrocie pozwu, cały jej majątek ruchomy znajduje się w lokalu mieszkalnym przy ul. (...) w M. i składa się na niego: telefon N. o wartości 100,00 zł, kurtka zimowa o wartości 50,00 zł, płaszcz zimowy o takiej samej wartości, 3 pary spodni, 3 swetry, 4 bluzki i bielizna – w łącznej wartości 120,00 zł, kosmetyki o wartości 30,00 zł, pościel i koc w łącznej wartości 50,00 zł, żywność o wartości 100,00 zł i naczynia kuchenne o wartości 100,00 zł. Ponadto, dłużniczka posiada samochód osobowy B. (...) nr rej. (...), rok produkcji: 1984 o wartości 1000,00 zł. Chciała sprzedać go kuzynowi, który ponosi wszystkie opłaty z tytułu jego użytkowania, nie może tego uczynić z uwagi na brak środków finansowych. Wyposażenie hurtowni zostało zabrane przez właściciela nieruchomości i zaliczone na poczet jej długu. Wyposażenie mieszkania stanowi własność matki. Dłużniczka nie posiada nieruchomości. Nieruchomość, w której mieszka, stanowi własność matki J. P..

Ze złożonych przez dłużnika wyjaśnień oraz kopii dokumentów kredytowych wynika, że posiada zobowiązania wobec następujących wierzycieli:

1. (...) S.A. z siedzibą w W. (dawniej: D. Bank) z tytułu umowy kredytu gotówkowego w kwocie 19.922,00 zł.
2. (...) S.A. z siedzibą w W. (dawniej: D. Bank) z tytułu umowy kredytu gotówkowego w kwocie 19.703,00 zł.
3. (...) Bank S.A. z siedzibą we W. (dawniej: (...) Bank (...) S.A.) z tytułu umowy o przyznanie limitu kredytowego i wydanie karty w kwocie 2.200,00 zł.
4. (...) Bank S.A. z siedzibą we W. (dawniej: (...) Bank (...) S.A.) z tytułu umowy kredytu gotówkowego w kwocie 28.845,46 zł.
5. (...) S.A. z tytułu umowy o świadczenie usług telefonicznych w kwocie 874,10 zł (abonament w T-M. wynosi 50,00 zł miesięcznie).
6. (...) z tytułu umowy pożyczki w kwocie 6.895,35 zł.
7. (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. z tytułu umowy pożyczki w kwocie 36.951,02 zł.
8. Zakład Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w W. z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie w kwocie 4.802,89 zł.

9. (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. „Gotówka 24h” z tytułu umowy pożyczki w kwocie 2.713,44 zł.

10. (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. „Gotówka 24h” z tytułu umowy pożyczki w kwocie 1.556,73 zł.

Łącznie zobowiązania wnioskodawczynie wynoszą 124.463,99 zł.

W świetle tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Sąd Rejonowy przyjął, że dłużniczka A. P., jako osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej, na zasadzie art. 491¹ ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (t.j.: Dz.U. z 2015 r. poz. 233, dalej: PrUpadł) posiada zdolność upadłościową. Zgodnie z treścią przepisu art. 10 PrUpadł, upadłość ogłasza się w stosunku do dłużnika, który stał się niewypłacalny. Zgodnie natomiast z art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 PrUpadł, Sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli w okresie dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku dłużnik, mając taki obowiązek, wbrew przepisom ustawy nie zgłosił w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości. Do ogłoszenia upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej wymaga się zatem zaistnienia przesłanek pozytywnych, wskazanych w art. 10 PrUpadł, oraz braku przesłanek negatywnych, wskazanych w art. 491⁴ ust. 2 pkt 1-4 PrUpadł.

W przedmiotowej sprawie w ocenie Sądu Rejonowego niewątpliwie spełniona została przesłanka niewypłacalności dłużnika. Jak bowiem wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego, dłużniczka nie wykonuje większości swoich wymagalnych zobowiązań. Spłaca zaciągnięte zobowiązania jedynie wobec (...) (w wysokości 100,00 zł miesięcznie) oraz (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. „Gotówka 24h” (dwukrotnie w wysokości 55,00 zł miesięcznie, tj. łącznie w wysokości 110,00 zł miesięcznie). O jej złym stanie finansowym oraz o fakcie zaprzestania spłacania większości wymagalnych zobowiązań świadczy przede wszystkim przedstawiony Sądowi wykaz zaległych spłat kredytów i pożyczek na rzecz instytucji finansowych, udokumentowany odpisami zawartych umów.

W ocenie Sądu I instancji, w sprawie niniejszej została jednakże spełniona negatywna przesłanka uniemożliwiająca ogłoszenie upadłości polegająca na tym, że dłużniczka prowadząca działalność gospodarczą, mając taki obowiązek, wbrew przepisom ustawy nie zgłosiła w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości. Stan niewypłacalności istniał w jej przypadku co najmniej od 2009 r., o czym świadczy zaciąganie przez dłużniczkę kolejnych pożyczek w celu spłaty jej dotychczasowych zobowiązań. Obowiązek i termin złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości reguluje art. 21 ust. 1 PrUpadł, zgodnie z którym dłużnik jest obowiązany, nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości, zgłosić w sądzie wniosek o ogłoszenie upadłości. Skoro wnioskodawczynie była przedsiębiorcą w rozumieniu art. 43¹ k.c. spoczywał na niej obowiązek ogłoszenia upadłości w czasie prowadzenia tej działalności. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż wnioskodawczynie jako przedsiębiorca, mimo podstaw do tego, nie złożyła wniosku o ogłoszenie upadłości i niespełnienie tego obowiązku miało miejsce przed dniem złożenia niniejszego wniosku. Wnioskodawczynie sama wskazała, iż nie zgłosiła wniosku o ogłoszenie upadłości. Działalność gospodarczą finansowała z zaciąganych pożyczek, co powodowało pogłębianie zadłużenia szczególnie wówczas, gdy działalność przestała przynosić zyski. Zdaniem Sądu I instancji, daty zaciągniętych zobowiązań wskazują, że w okresie prowadzenia działalności przez dłużniczkę istniały podstawy do ogłoszenia upadłości.

Jednocześnie, w ocenie Sądu Rejonowego, przeprowadzenie postępowania nie jest uzasadnione względami słuszności ani względami humanitarnymi. Względy słuszności zachodzą, gdy wszczęcie postępowania i realizacja jego celów będzie miała korzystny wpływ na stosunki społeczne dotyczące dłużnika. Oddłużenie osoby fizycznej, wcześniej prowadzącej działalność gospodarczą i posiadającej także obecnie stałe, choć niewielkie dochody (w wysokości 851,63 zł netto miesięcznie), nie znajduje aprobaty z punktu widzenia przyjętych w społeczeństwie ocen i norm moralnych. Również względy humanitarne także nie przemawiały, zdaniem Sądu Rejonowego, za przeprowadzeniem postępowania. Dłużniczka mieszka w lokalu należącym do jej matki, koszty związane z samochodem stanowiącym własność dłużniczki ponosi jej kuzyn. Dłużniczka osiąga dochody i oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości nie zmieni tych warunków.

Postawę prawną orzeczenia Sądu I instancji stanowił art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 PrUpadł.

Powyższe postanowienie zaskarżyła w całości wnioskodawczyni, zarzucając mu: naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 491⁴ ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r, prawo upadłościowe i naprawcze poprzez przyjęcie, że przeprowadzenie postępowania upadłościowego nie jest uzasadnione względami słuszności ani względami humanitarnymi, podczas gdy w przedmiotowej sprawie takich przesłanek jest wiele, jak choćby ta, że dłużnik nie może podjąć legalnie zatrudnienia i wrócić do normalnego życia zawodowego.

Stawiając powyższy zarzut żaląca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

W zażaleniu wnioskodawczyni nie uzasadniła bliżej podniesionego przez siebie zarzutu stawianego rozstrzygnięciu Sądu I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji przyjmując je za własne, tak jak i ich ocenę dokonaną przez ten Sąd, zaś argumenty podniesione przez wnioskodawczynię w zażaleniu nie mogły odnieść zamierzonego skutku.

Na wstępie należy zauważyć, że w niniejszej sprawie znajdują zastosowanie przepisy ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. 2015r., poz. 233) - zwaną dalej u.p.n. w brzmieniu obowiązującym sprzed wejścia w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. ustawy z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. Z 2015 r., poz. 978 ze zm.). Zgodnie bowiem z art. 499 tej ostatniej ustawy - w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie ustawy wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Przesłanki ogłoszenia upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej (tzw. upadłości konsumenckiej) w świetle przepisów p.u.n., dzielą się na dwie grupy: przesłanki pozytywne określone w art. 491¹ ust. 1 p.u.n., które można określić również mianem przesłanek podmiotowych, a także przesłanki wskazane w art. 10 i art. 11 ust. 1 p.u.n., oraz przesłanki negatywne – obligujące sąd do oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej – uregulowane w art. 491⁴ p.u.n., za wyjątkiem sytuacji określonych w art. 491⁴ ust. 4 p.u.n. in fine (dotyczących zasad słuszności i względów humanitarnych). Wskazany wyżej art. 491 4 u.p.n. w ust. 2 pkt 3 stanowi, że sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli w okresie dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku dłużnik, mając taki obowiązek, wbrew przepisom ustawy nie zgłosił w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości. przeprowadzenie postępowania jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi. Z uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego wynika, że podstawę rozstrzygnięcia tegoż Sądu, oddalającego wniosek o ogłoszenie upadłości, było wystąpienie negatywnej przesłanki określonej w powołanym wyżej przepisie , czego żaląca nie kwestionuje, przy jednoczesnym braku wystąpienia - w odniesieniu do jej sytuacji – względów słuszności lub względów humanitarnych, które to ustalenie z kolei zostało zaczeponie zażaleniem.

Pojęcie względów słuszności i względów humanitarnych nie zostało zdefiniowane w ustawie. Są to tzw. klauzule generalne, pojęcia wartościujące, które dają sądowi pewną swobodę decyzyjną i odwołują do wartości pozaprawnych. Przez ich nieostre znaczenie, nastęrczają pewne problemy interpretacyjne, jednak z całą pewnością pojęcie względów słuszności i względów humanitarnych nie mają tożsamego znaczenia. Względy słuszności odnoszą się do podstawowych norm moralnych i dobrych obyczajów. Sąd bada zasadność działania dłużnika, biorąc pod uwagę warunki, w jakich przyszło mu działać. Natomiast względy humanitarne dotyczą okoliczności dotyczących osoby dłużnika. Sąd bierze pod uwagę ocenę skutków ewentualnego braku przeprowadzenia postępowania upadłościowego w danej sprawie, ocenia stopień ich dotkliwości mając na uwagę osobiste warunki dłużnika. Względy humanitarne i słuszności nie muszą zachodzić jednocześnie, aby sąd nie oddalił wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnika. Przyjmuje się, że uwzględnienie wniosku o ogłoszenie upadłości może nastąpić także w sytuacji, w której byłoby to niezasadne z punktu widzenia względów słuszności, a jest podyktowane jedynie względami humanitarnymi, np. dużym poziomem biedy dłużnika. W doktrynie słusznie podnosi się, że powyższa regulacja pozwala skorzystać

dłużnikowi z dobrodziejstwa oddłużenia w sytuacjach gdy niewypłacalność była skutkiem okoliczności o charakterze obiektywnym (np. kalectwa, choroby, niezawinionej utraty źródeł zarobkowania i obiektywnej niemożność powrotu do poprzedniego stanu), a także gdy przemawiają za tym silne argumenty o charakterze społecznym, słusnościowym czy humanitarnym – wynikające przede wszystkim z aktualnej sytuacji konsumenta (choroba, podeszły wiek, wysoki poziom biedy).

Rację ma Sąd Rejonowy wskazując, że w przedmiotowej sprawie ogłoszenie upadłości nie jest uzasadnione względami słusnościowymi. Należy zauważyć, że wnioskodawczyni popadła w zadłużenie przede wszystkim na przestrzeni lat 2008-2010, kiedy to zaciągnęła szereg kredytów w bankach i instytucjach kredytowych. W 2009 r. zaczęła zaciągać kolejne kredyty na spłatę wcześniejszych, popadając w tzw. „spirale zadłużenia”. Takie działania nie mogą z punktu widzenia zasad słusności zasługiwać na akceptację. Jest oczywiste, że wnioskodawczyni przyszło zmagać się na rynku z silną i rosnącą konkurencją, której nie sprostała, lecz nie może to usprawiedliwiać ciągłego zwiększania przez nią własnego zadłużenia, pomimo braku pozytywnych prognoz na przyszłość co do zyskowności działalności.. Znamienne jest również to, że nawet po zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej wnioskodawczyni nadal zaciągała pożyczki (vide: wysłuchanie wnioskodawczyni k. 106).

Za ogłoszeniem upadłości nie przemawiają również – wbrew twierdzeniem skarżącej - względy humanitarne. Prawidłowo wskazał Sąd Rejonowy, że wnioskodawczyni ma nisko płatną, choć stałą pracę. Kwota uzyskiwanego z tego tytułu dochodu jest wolna od egzekucji komorniczych. Ponadto nie ponosi ona istotnych kosztów związanych z mieszkaniem czy posiadanych samochodem, korzystając z pomocy rodziny. Faktem jest, że wnioskodawczyni funkcjonuje w skromnych warunkach, lecz jak słusnie zauważył Sąd Rejonowy, oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości tych warunków nie zmienia. Brak jest więc szczególnych wskazań przemawiających za uwzględnieniem wniosku z tej przyczyny.

Mając na uwadze przytoczone okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.